

ВИСНОВОК
рецензента,
кандидата філософських наук, доцента
Матусевич Тетяни Володимирівни,
про наукову новизну, теоретичне та практичне
значення результатів дисертації
Романової Олени Петрівни «Вибір любові в бутті сучасної людини», поданої
на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії
за спеціальністю 033 – Філософія

Дисертація О. П. Романової присвячена вивченню феномена вибору любові в бутті сучасної людини, а саме, вибору любові між чоловіком та жінкою. Мета дослідження – концептуалізувати феномен вибору любові в бутті сучасної людини в контексті світоглядних, екзистенціальних, комунікативних та соціокультурних вимірів. Така постановка проблеми є новаторською, адже відкриває напрям для філософсько-антропологічних студій у цій площині та у площині філософії культури, соціальної філософії.

Особливо як позитивний момент необхідно відмітити високу методологічну культуру, завдяки якій забезпечується послідовність розробки теоретичних завдань та переходи від проблемних ліній. Слід відзначити, що для досягнення поставлених цілей в роботі були вдало застосовані такі методи, як компаративістський і герменевтичний підходи, які дозволили проаналізувати літературу з проблеми, а також дослідити низку феноменів в людському бутті, які стосуються предмету дослідження. Застосування діалектичного методу сприяло окресленню шляхів, необхідних для розв'язання протиріч, які відображають еволюційне розкриття феномену вибору любові. Евристично цінним став методологічний потенціал метаантропологічної методології (Н.Хамітов), за допомогою якого розглядаються трансформації вибору любові в різних екзистенціальних вимірах, усвідомлюючи метаграницьний вимір як найбільш конструктивний прояв вибору любові.

Авторка аналізує основні концептуальні підходи в дослідженнях проблеми вибору любові між чоловіком та жінкою, розглядає проблематику любові у філософсько-антропологічному дискурсі не тільки з боку світоглядних питань, а

й в психоаналітичному контексті. Дисертантка підкреслює, що вибір любові є сутнісною характеристикою людського буття. В буденному бутті людина чинить опір змінам, у граничному бутті переважна більшість віддає перевагу самотності у бутті-на-межі, а під час граничної ситуації такому вибору притаманні особливо трагічно забарвлені риси. І лише у метаграничному бутті особистість обирає кардинальні зміни, що скеровують до набуття абсолютно нового екзистенціального досвіду, який веде до конструктивного вибору любові.

Актуальність теми дисертації авторка обумовлює відповідністю нагальним потребам сьогодення, пов'язаних з соціально-історичними змінами, в яких перебуває сучасна людина. В нинішніх умовах цифрового життя та перенасиченому інформаційному середовищі людина потребує нових контекстів щодо вічних тем: сенсу життя, цінностей; осмислення філософських питань смерті і безсмертя, самотності і любові. Ці смислотворчі теми завжди постають у фокусі духовної потреби людства.

Успішне вирішення поставлених здобувачкою наукових завдань полягає у вирішенні фундаментальної проблеми співвідношення любові та вибору, де любов як вічна цінність постає такою, що підіймає з глибин найкрасивіші прояви людини, стає естетичним виявом у міжособистісних стосунках, в той час як вибір є основоположним чинником, етичним виявом моральних чеснот людини. Доцільним в цьому контексті є застосування в роботі методології метаантропології, де душевність виражає глибинну жіночність особистості, а духовність – глибинну мужність.

Наукова новизна одержаних в координатах метаантропології виявлено специфіку вибору любові в буденному, граничному, метаграничному екзистенціальних й комунікативних вимірах людського буття, та за допомогою концепту «нумінозне» показано колізії при здійсненні такого вибору як в граничних ситуаціях, так і в період індивідуації — період виходу за межі буденного та граничного буття.

Концептуальною новизною в даному дослідженні є характеристика ключових феноменів вибору любові, фаз і сценарних ліній цього визначального

етапу у бутті сучасної людини, де важливим є вироблення особистісної позиції по відношенню до власного життя. Адже феномен вибору любові в гендерному контексті у вітчизняному філософсько-антропологічному дискурсі раніше практично не досліджувався. За допомогою порівняльного аналізу розкрито сутність і сенс, екзистенціального та аксіологічного аспектів феномену любові саме через вибір.

Авторка доводить, що вибір любові, особливо між чоловіком та жінкою, є глибинною екзистенціальною потребою й умовою повноти та осмисленості життя людини. Проте у більшості людей цей вибір відбувається під впливом наслідування чужих звичок, любовно-поведінкових патернів, створених масовою культурою й індустрією розваг, що призводить до розчарувань і самотності. Натомість особистісне зростання звільняє від цього, робить вибір любові неповторним, справжнім.

Слід відмітити представлену Романовою О.П. характеристику динамічних моделей у взаєминах між чоловіком і жінкою, а також типи виборів, які представлені нумінозно-архетиповою моделлю вибору любові. Еврестично цінним є окреслення діалектики вибору любові, де наведено аналіз Я-Ти-Ми-стосунків та Він-Вона-Ми-стосунків.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретичні положення, висновки та методологічні напрацювання, отримані в процесі дослідження, можуть бути використані у сферах філософської антропології, філософії культури, етики, соціальної філософії, а також при викладанні курсів та спецкурсів з цих дисциплін. Матеріали дослідження можуть бути використані для поглиблення уявлень про феномен вибору та про феномен любові.

Обґрунтованість і достовірність основних положень і висновків дисертації забезпечено критичним аналізом достатньої кількості використаних джерел, коректним застосуванням методів і прийомів аналізу, за допомогою яких опрацьовано належний обсяг фактичного матеріалу.

